

Parlamentul Republicii Moldova

RAPORT

**privind transparența în procesul decizional în cadrul
Parlamentului Republicii Moldova pentru anul 2023**

Martie, 2024

CUPRINS

ABREVIERI	3
SUMAR EXECUTIV	4
INTRODUCERE	5
I. TRANSPARENȚA LUCRĂRILOR PARLAMENTULUI	7
1.1 <i>Bilanțul activității parlamentare</i>	7
1.2 <i>Avizarea și expertizarea proiectelor de acte legislative</i>	10
1.3 <i>Reprezentarea la Curtea Constituțională și în instanțele judecătorești</i>	12
1.4 <i>Votul electronic și transparența reflectării ședințelor plenare</i>	12
II. COOPERAREA DINTRE PARLAMENT ȘI SOCIETATEA CIVILĂ	14
2.1 <i>Participare civică</i>	14
2.2 <i>Bilanțul cooperării comisiilor permanente cu părțile interesate</i>	20
III. EXERCITAREA FUNCȚIEI DE CONTROL PARLAMENTAR	24
3.1 <i>Bilanțul activităților întreprinse în exercitarea funcției de control parlamentar</i> ..	24
3.2 <i>Rapoarte ex-post privind implementarea actelor normative</i>	25
IV. DESCHIDERE PARLAMENTARĂ	26
4.1 <i>Activități de comunicare și informare</i>	26
4.2 <i>Program de stagii</i>	28
4.3 <i>Petiții și audiențe</i>	29
4.4 <i>Pagina web a legislativului</i>	31
CONCLUZII	32

ABREVIERI

OSC – Organizație a societății civile

ONG – Organizație non-guvernamentală

HP - Hotărârea Parlamentului

PRM – Parlamentul Republicii Moldova

BP – Biroul permanent

SEDD - Sistem Electronic de Distribuire a Documentelor

SI e-Parlament – Sistem Informațional e-Parlament

CNA – Centrul Național Anticorupție

CALM – Congresul Autorităților Locale din Moldova

Art. - articol

SUMAR EXECUTIV

Transparența în procesul decizional presupune asigurarea accesului cetățenilor la documentele aflate în gestiunea forumului legislativ, precum și la consultarea acestora cu privire la adoptarea anumitor acte și reglementări. Transparența, în sens larg, se referă la accesul liber la informație de orice fel, la posibilitatea de a participa sub orice formă și a pune la dispoziția publicului informații relevante și în timp util cu privire la activitățile desfășurate de guvernare.

Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public creează cadrul necesar asigurării transparenței instituțiilor publice.

“Transparența procesului decizional în cazul Parlamentului se asigură în conformitate cu Regulamentul acestuia.”

(art.7 pct. (2) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional)

În scopul informării societății despre numărul deciziilor adoptate de autoritatea publică, recomandărilor recepționate în cadrul procesului decizional, întrunirilor consultative și în conformitate cu art.16 din *Legea nr. 239/2008* menționată supra, autoritățile publice elaborează anual *Raportul privind transparența în procesul decizional*. Raportul are drept scop evaluarea gradului de deschidere, accesibilitate și responsabilitate în procesul decizional al instituției, precum și identificarea soluțiilor pentru consolidarea mecanismelor de participare a societății civile întru elaborarea unor politici eficiente și echitabile, orientate spre nevoile și prioritățile cetățenilor.

Adițional prevederilor legale, în scopul creșterii încrederii societății în procesul de luare a deciziilor, Parlamentul Republicii Moldova este pro-activ și oferă date complexe privind activitatea legislativă.

Parlamentul este deschis spre dialog și colaborare constructivă cu toți reprezentanții organizațiilor societății civile (OSC) pentru a-și îmbunătăți procedurile și mecanismele existente privind implicarea și asigurarea transparenței la toate etapele procesului de luare a deciziilor, dar și pentru a spori legitimitatea și credibilitatea în fața cetățenilor.

Astfel, este de menționat că și în anul 2023, Parlamentul Republicii Moldova a conlucrat activ cu Asociația Promo-LEX, furnizând informații de interes public, reflectate ulterior în Raportul anual *“Monitorizarea activității Parlamentului de legislatura a XI-a”*.¹

¹ <https://101.promolex.md/publicatii/detalii/14>

INTRODUCERE

Principiile bunei guvernări implică respectarea transparenței în elaborarea și adoptarea actelor normative. Deciziile pregătite și adoptate într-o manieră transparentă și participativă se bucură de susținerea și încrederea societății în actul guvernării.

Dreptul de acces liber la informațiile de interes public și dreptul de participare la procesul decizional le este garantat atât cetățenilor ca persoane fizice, cât și asociațiilor constituite în corespundere cu legea, persoanelor juridice de drept privat, altor părți interesate, care ar putea fi afectate de adoptarea deciziei autorității publice și care pot influența procesul decizional.

Constituția Republicii Moldova consfințește în *art.34 dreptul la informație*, care reprezintă fundamentul principiului transparenței în activitatea autorităților publice.

Astfel, conform prevederilor constituționale, dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit, iar autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

Dreptul la informații nu poate fi asigurat decât printr-un nivel adecvat al transparenței procesului de luare a deciziilor de către autoritățile publice. De remarcat că transparența decizională este conexă și dreptului la administrare, statuat prin *art.39 din Constituția Republicii Moldova*, care garantează cetățenilor dreptul de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

Parlamentul, fiind o instituție-cheie într-un sistem democratic de guvernare, **are un rol esențial în promovarea democrației și a bunei guvernări**. În acest sens, Legislativul a întreprins mai multe măsuri de ordin normativ și instituțional, îndreptate spre constituirea unui sistem eficient de transparență decizională, cu asigurarea implicării societății civile în procesul decizional. Cadrul legal național conține prevederi ce reglementează participarea societății civile în procesul decizional al Parlamentului, cuprinse în mai multe acte normative, printre care pot fi remarcate:

- *Regulamentul Parlamentului Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 797/1996;*
- *Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional;*
- *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative;*
- *Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public;*
- *Hotărârea Parlamentului nr. 149/2023 pentru aprobarea Platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului;*
- *Instrucțiunea privind circulația proiectelor de acte legislative în Parlament, aprobată de Biroul permanent prin Hotărârea nr. 30/2012;*

- *Strategia de comunicare a Parlamentului Republicii Moldova pentru anii 2020–2024*, aprobată de Biroul permanent prin Hotărârea nr. 19/2020, precum și alte acte normative.

TRANSPARENȚA PROCESULUI DECIZIONAL

Regulamentul
Parlamentului,
adoptat prin
Legea nr.
797/1996

Legea
nr.239/2008
privind
transparența în
procesul
decizional

Legea
nr.148/2023
privind accesul la
informațiile de
interes public

Platforma de
dialog și
participare civică
în procesul
decizional al
Parlamentului
HP nr. 149/2023

Conform prevederilor art. 7 alin. (2) din *Legea nr. 239/2008* menționat supra, transparența procesului decizional în cazul Parlamentului se asigură în conformitate cu Regulamentul acestuia.

Astfel, în baza cadrului legal existent, Parlamentul implementează diferite mecanisme de informare, comunicare și de consultare a proiectelor de acte normative cu sectorul asociativ. Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova monitorizează aceste procese pe parcursul anului și elaborează **Raportul anual privind transparența în procesul decizional**, care este plasat ulterior pe pagina web oficială www.parlament.md.

I. TRANSPARENȚA LUCRĂRILOR PARLAMENTULUI

1.1 Bilanțul activității parlamentare²

Parlamentul este organul reprezentativ suprem al Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

- *Biroul permanent al Parlamentului*

Biroul permanent este organul de lucru al Parlamentului, care are dreptul să înainteze propuneri de convocare a ședințelor plenare și să întocmească proiectul ordinii de zi a ședințelor Parlamentului, prezentat spre aprobare în plen.

Pe parcursul anului 2023 Biroul permanent s-a întrunit în **36 de ședințe**, în cadrul cărora **au fost adoptate 36 de hotărâri**.³

- *Ședințe plenare*

În anul 2023, Parlamentul Republicii Moldova și-a desfășurat activitatea în cadrul a două sesiuni parlamentare ordinare și o sesiune extraordinară. În cadrul sesiunilor parlamentare, deputații s-au convocat în **39 de ședințe plenare**, cu o durată totală de peste **278,49 de ore** (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Numărul ședințelor plenare ale Parlamentului 2 ianuarie – 29 decembrie 2023

Sesiunea de primăvară	Sesiunea de toamnă	Sesiuni extraordinare	Total ședințe	Durata ședințelor, ore
24 (159,58 ore)	14 (116,59 ore)	1 (1,52 ore)	39	278,49

– *sesiunea de primăvară* a început la 1 februarie și a durat până la 31 iulie (prima ședință în plen a avut loc la data de 2 februarie 2022, iar ultima – la data de 31 iulie 2023);

– *sesiunea de toamnă*, inaugurată la data de 4 septembrie și finalizată la data de 29 decembrie (prima ședință în plen a avut loc la 7 septembrie, iar ultima – la 28 decembrie 2023);

²

<https://www.parlament.md/SecretariatulParlamentului/RapoartedeactivitateDezvoltarestrategic%c4%83/Rapoartedeactivitate/tabid/211/ContentId/8593/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

³<https://www.parlament.md/SesiuniParlamentare/%c5%9eedintealeBirouluipermanent/tabid/129/language/ro-RO/Default.aspx>

– sesiunea extraordinară, convocată pentru perioada 16–17 august 2023 (ședința în plen a avut loc la 17 august).

Ședințele Parlamentului sunt publice, în afara cazurilor în care, la cererea Președintelui Parlamentului, a unei fracțiuni parlamentare sau a unui grup din cel puțin 5 deputați, se hotărăște, cu votul majorității deputaților prezenți, ca acestea să fie închise. Ședințele în plen ale Parlamentului, cu excepția celor închise, pot fi transmise în direct la posturile publice naționale de radio și televiziune, în conformitate cu prevederile legale, precum și la inițiativa Parlamentului.⁴

Toate cele 39 de ședințe au fost transmise live prin intermediul paginii parlamentului www.parlament.md, canalului de *YouTube*⁵, paginii de *Facebook*⁶ a instituției sau pe www.privesc.eu.

- *Inițiative legislative*

În anul 2023, Secretariatul Parlamentului a înregistrat **491 de proiecte de acte normative**, dintre care 490 de proiecte au fost luate în evidență și completate cu toate documentele aferente, un proiect nu a intrat în procedură legislativă și unul a fost restituit autorilor în baza avizului Direcției generale juridice (*tabelul nr. 2*).

Tabelul nr. 2

Numărul proiectelor înregistrate dezagregate pe stadiul de examinare

Proiecte înregistrate	Proiecte intrate în procedură legislativă	Proiecte adoptate	Proiecte în lucru	Proiecte respinse	Proiecte retrase/nule
491	490 ⁷	413 ⁸	71	1	4/-

Potrivit Constituției Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.

Din totalul inițiativelor legislative, **49,6%** aparțin deputaților în Parlament (*figura nr. 1*).

⁴ <https://www.parlament.md/CadrulLegal/RegulamentulParlamentului/tabid/294/language/ro-RO/Default.aspx>

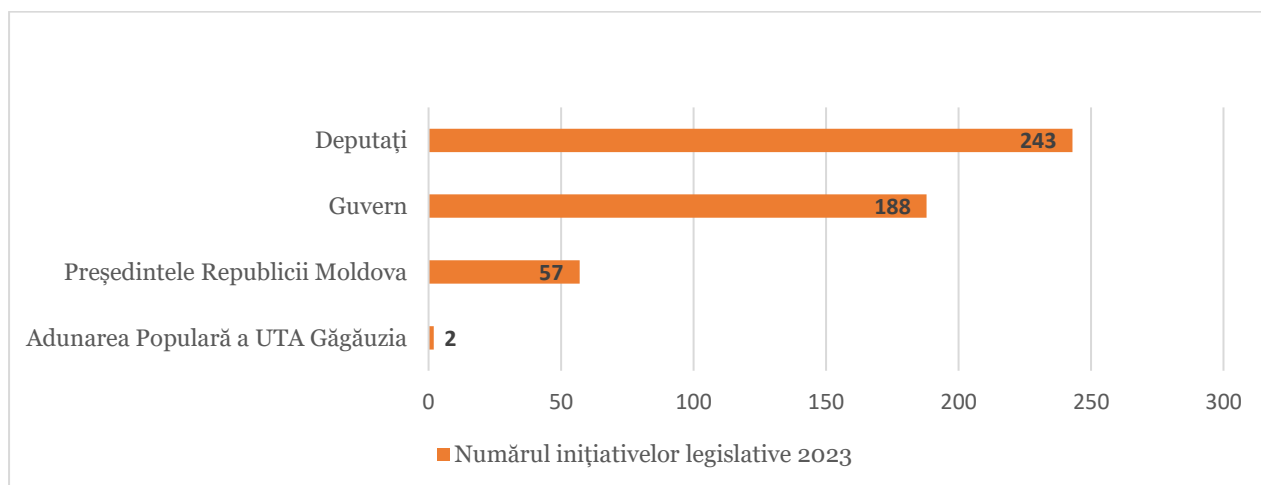
⁵ https://www.youtube.com/watch?v=npDm9tfRYaI&list=PLBlUvE9C6Yxdv5_YNguKPYaFFnJGqu79D

⁶ <https://www.facebook.com/ParliamentRM>

⁷ Din ele un proiect a fost returnat autorilor

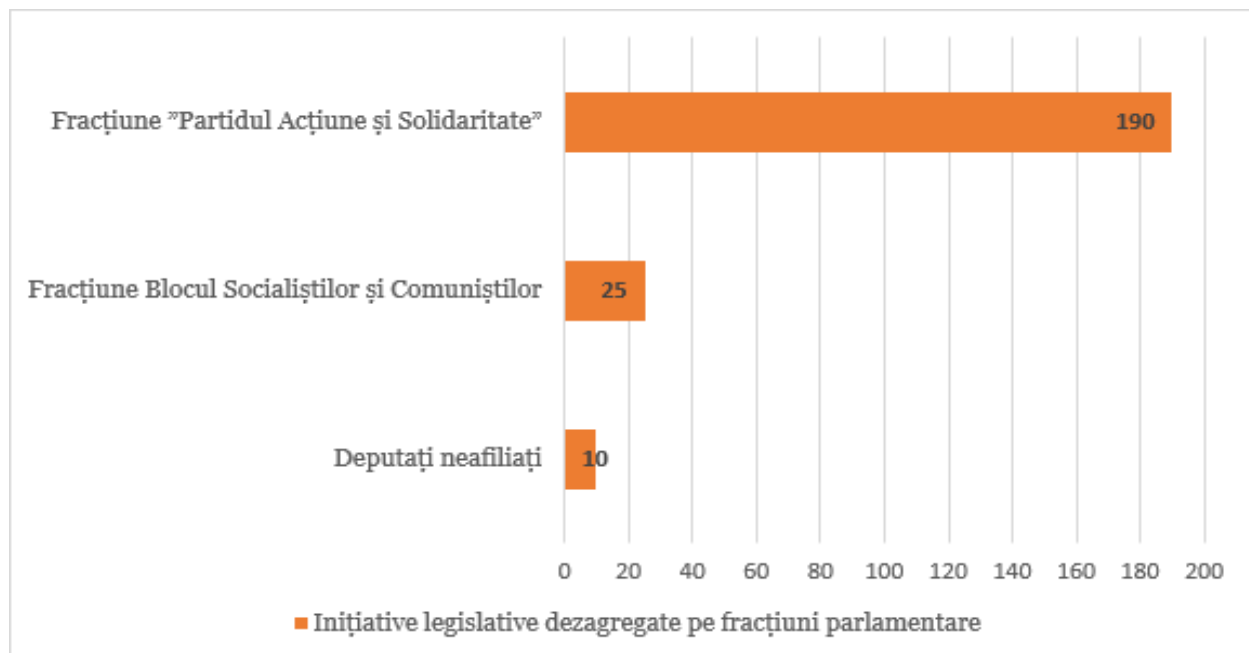
⁸ Proiectul nr.71/2023 a fost comasat cu proiectul nr.472/2022, ultimul fiind de bază

Figura nr. 1. Autorii inițiativelor legislative 2023

225 dintre proiecte au fost înaintate de fracțiunile parlamentare, iar **18** de Biroul permanent al Parlamentului.

Din numărul total de inițiative legislative înregistrate de fracțiunile parlamentare, întâietatea o deține fracțiunea „Partidul Acțiune și Solidaritate”, având înregistrate 190 de inițiative legislative. Fracțiunea PAS este urmată de fracțiunea Blocului Socialiștilor și Comuniștilor cu 25 de inițiative legislative și 10 inițiative legislative înregistrate de deputați neafiliați (*figura nr. 2*).

Figura nr. 2. Inițiative legislative dezagregate pe fracțiuni parlamentare

- *Acte normative adoptate*

În perioada de referință, deputații **au adoptat 455 de acte**. Dintre ele, 318 sunt legi, iar 137 sunt hotărâri (*tabelul nr. 3*). De asemenea, în 2023, au fost aprobate, în prima lectură, **323** de proiecte de acte normative. De menționat, că **45 de acte normative** au fost adoptate în regim prioritar sau de urgență.

Tabelul nr. 3

Sinteza actelor normative adoptate în anul 2023

TOTAL – 455 acte normative adoptate	Legi – 318	Conform art. 72 alin. (1) din Constituție	Legi constituționale	-
			Legi organice	316
			Legi ordinare	2
		<i>dintre care:</i>		
		Legi-cadru	53	
		Legi pentru modificare	175	
		Legi pentru ratificări	68	
		Legi denunțare/retragere din acorduri	22	
	Hotărâri - 137	Hotărâri-cadru	46	
		Hotărâri de modificare și completare	31	
Hotărâri de numire/eliberare		60		
			Acte aprobate în prima lectură	323

Din numărul total de proiecte de legi introduse în procedură legislativă în Parlament, **41 proiecte de acte normative** au avut ca scop armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.

Cele mai importante proiecte votate în anul 2023: *Legea nr. 366/2023 privind modificarea cadrului normativ în domeniul securității circulației rutiere; Legea nr. 257/2023 pentru modificarea Codului educației al Republicii Moldova; Legea taxei de stat nr. 213/2023; Legea nr. 367/2023 cu privire la serviciile alternative de îngrijire a copiilor; Codul urbanismului și construcțiilor nr. 434/2023; Legea nr. 282/2023 privind performanța energetică a clădirilor etc.*

1.2. Avizarea și expertizarea proiectelor de acte legislative

Potrivit art. 48 din Regulamentul Parlamentului, după înregistrarea și introducerea în procedură legislativă, proiectele de acte legislative se distribuie spre avizare comisiilor parlamentare permanente, Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului și, după caz, Guvernului, instituțiilor interesate.

Transparența procesului legislativ a fost asigurată prin înregistrarea și plasarea pe pagina web oficială a Parlamentului a documentelor și informațiilor parvenite pe marginea proiectelor de acte normative, cum ar fi: *rapoarte, corapoarte, avize, amendamente etc* (*tabelul nr. 4*).

Tabelul nr. 4

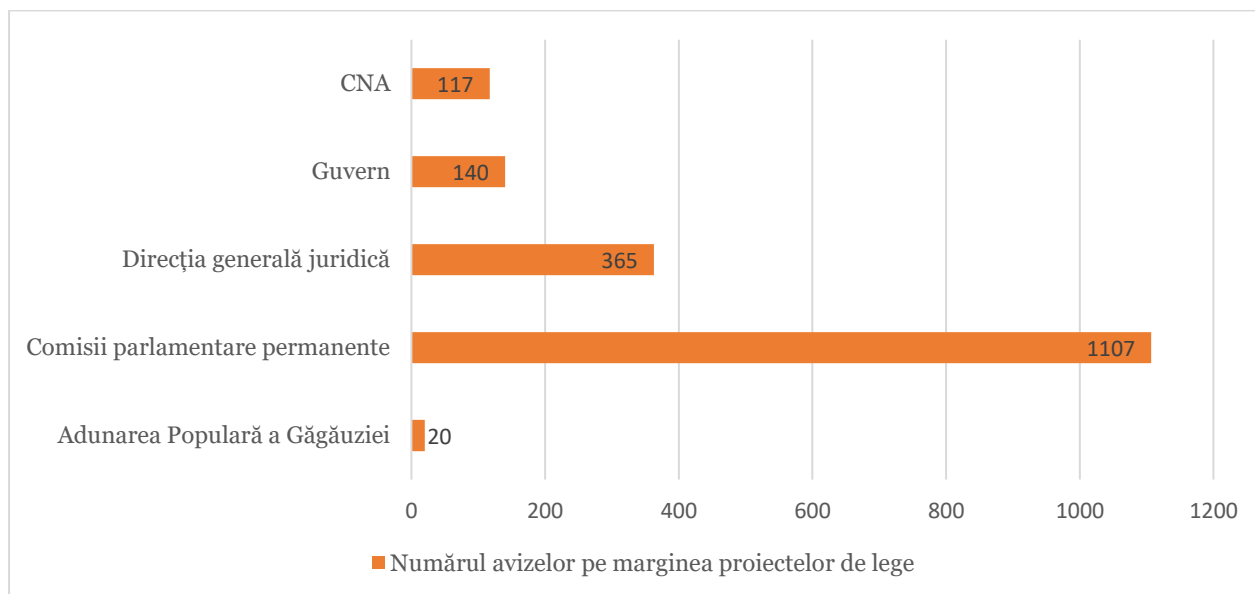
Statistica prezentării rapoartelor/corapoartelor, avizelor și amendamentelor la proiectele de acte normative în anul 2023⁹

Comisia sesizată în fond	Total rapoarte/corapoarte prezentate		Total avize prezentate	
	Sesiunea de primăvară	Sesiunea de toamnă	Sesiunea de primăvară	Sesiunea de toamnă
Comisia juridică, numiri și imunități	73/10	61/7	-	2
Comisia economie, buget și finanțe	126/13	100/9	28	14
Comisia securitate națională, apărare și ordine publică	29/3	22/3	94	84
Comisia politică externă și integrare europeană	32/43	42/39	6	-
Comisia drepturile omului și relații interetnice	5/2	-/1	53	38
Comisia administrație publică și dezvoltare regională	14/3	8/4	108	95
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	19/4	17/2	83	41
Comisia agricultură și industrie alimentară	21/1	28/1	73	58
Comisia protecție socială, sănătate și familie	35/10	37/3	83	86
Comisia mediu, climă și tranziție verde	8/3	10/3	90	71
Comisia de control al finanțelor publice	4/3	1/-	-	-
Total comisii	366/95	326/72	618	489
Direcția generală juridică			194	171
CNA			68	49
Guvernul			83	57
Adunarea Populară a Găgăuziei			-	20
Total			961	786
Amendamente prezentate de către deputați			189	175
TOTAL	366/95	326/72	1150	961

⁹ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=7mziPR2ZcuU%3d&tabid=211&language=ro-RO>

Numărul total al avizelor pe marginea proiectelor de lege, inclusiv celor parvenite de la *comisiile parlamentare permanente, Guvern și CNA* constituie **1747 de avize** (figura nr. 3).

Figura nr. 3. Numărul avizelor pe marginea proiectelor de lege

1.3. Reprezentarea la Curtea Constituțională și în instanțele judecătorești

Pe parcursul anului 2023, la solicitarea Înaltei Curți, Direcția generală juridică a elaborat 30 puncte de vedere pe marginea sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, în conformitate cu prevederile articolelor 29 și 30 din Codul jurisdicției constituționale nr. 502/1995. Totodată, la citațiile Curții Constituționale, a fost asigurată reprezentarea Parlamentului la 17 ședințe de examinare a sesizărilor admise de Curte în cadrul proceselor de contencios constituțional.

Cu referire la procese judiciare pe marginea încălcării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, menționăm, că în perioada anului 2023 Parlamentul nu a avut puse pe rol astfel de procese de judecată.

1.4. Votul electronic și transparența reflectării ședințelor plenare

În anul 2023, procesul de organizare și documentare a ședințelor plenare ale Parlamentului a avut loc pe două platforme (SEDD și SI e-Parlament). Prin intermediul Sistemului Electronic de Distribuire a Documentelor (SEDD) pe tabletele din sala de ședințe plenare au fost plasate **300 de documente** legislative (proiecte de acte normative, rapoarte, corapoarte, avize, ordini de zi, suplimente la ordini de zi). În același timp, au fost generate și plasate 110 rezultate ale votului electronic.

Astfel, a fost asigurat managementul eficient al ședințelor plenare, iar procesul de difuzare a documentelor aferente activității legislative a fost trecut exclusiv la format electronic, fapt ce a determinat înregistrarea unei diminuări considerabile, de **46% a consumului de hârtie** și a consumabilelor pentru aparatele de multiplicare, comparativ cu anul precedent, în care a constituit 60%.

Reiterăm, implementarea sistemului electronic de numărare a voturilor a eficientizat și a transparentizat cu mult procedura de vot a actelor normative ale Parlamentului. Viteza de procesare a rezultatelor votului și de prezentare a acestora este mult mai mare decât în legislaturile anterioare. Totodată, aceasta sporește corectitudinea prezentării rezultatelor, micșorând cu mult cazurile de confuzii sau erori în procesul de numărare sau prezentare a rezultatului votului exprimat. Programul sistematizează votul expus, afișează rezultatele votului și dezagregarea acestuia în opțiunile exprimate – *pentru, contra sau nu a votat*, distribuirea pe fracțiuni, precum și nominal per deputat.

II. COOPERAREA DINTRE PARLAMENT ȘI SOCIETATEA CIVILĂ

Parlamentul Republicii Moldova și-a asumat angajamentul de promovare și consolidare consecventă a dialogului, a interacțiunii eficiente între societatea civilă și Legislativ, prin perfecționarea cadrului legal de cooperare a instituției cu organizațiile neguvernamentale, facilitării accesului cetățenilor la proiectele de acte normative și participării active la actul guvernării.

În scopul satisfacerii acestor deziderate, prevăzute și în cele 9 condiționalități ale Comisiei Europene, în anul 2023 a fost adoptată *Hotărârea Parlamentului nr. 149/2023 pentru aprobarea Platformei de dialog și participare civică la procesul decizional al Parlamentului*.¹⁰

Platforma de dialog și participare civică în procesul decizional are drept scop încurajarea inițiativelor civice, eficientizării aportului participativ al părților interesate în procesul de luare a deciziilor, contribuind astfel la asigurarea transparenței și creșterii credibilității acestuia.

2.1. Participare civică

Participarea civică în procesul decizional parlamentar se realizează prin:

- *Informarea părților interesate*

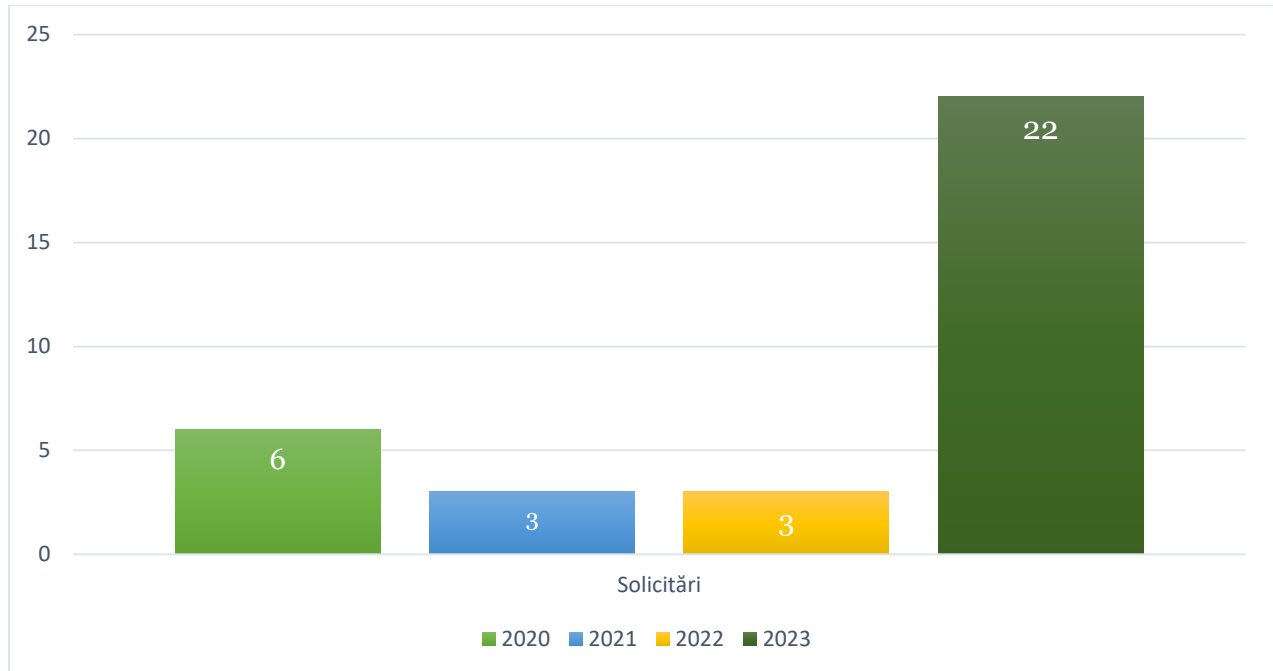
În scopul informării societății despre activitatea Legislativului și implicării sectorului asociativ în actul de guvernare, Secretariatul Parlamentului Republicii Moldova pe parcursul anului de referință a asigurat plasarea pe pagina oficială a instituției: *a proiectelor de acte normative și propunerilor legislative parvenite la Parlament (491 de proiecte); ordinea de zi a ședințelor în plen (39 de proiecte) și a ședințelor comisiilor permanente (437 de ordini de zi); anunțurile despre organizarea dezbaterilor, audierilor și consultărilor publice a proiectelor de acte normative și a propunerilor legislative cu părțile interesate (168 de anunțuri); actele legislative adoptate (455 de acte) etc.*

Întru reprezentarea cât mai largă în Parlament a opiniilor diverselor grupuri de părți interesate, a fost elaborat un Formular de aplicare online, care este plasat pe pagina web oficială a Parlamentului și distribuit lunar prin intermediul rețelelor de socializare în scop informativ. Acest nou instrument a contribuit la creșterea esențială a numărului de solicitări. Astfel, în anul 2023 au fost înregistrate **22 de solicitări** din partea reprezentanților societății civile de a fi incluși în *Lista părților interesate de procesul*

¹⁰ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=137492&lang=ro

legislativ¹¹, comparativ cu anii precedenți (2020-2022), când au fost înregistrate 6 și respectiv 3 solicitări (figura nr. 4). Menționăm că lista este deschisă, astfel încât orice organizație neguvernamentală interesată de procesul legislativ este în drept să solicite includerea sa în comisiile de profil, conform domeniului de competență.

Figura nr.4. Analiza comparativă a numărului de solicitări ale reprezentanților societății civile de a fi incluse în lista părților interesate în perioada 2020-2023

- *Consultare permanentă*

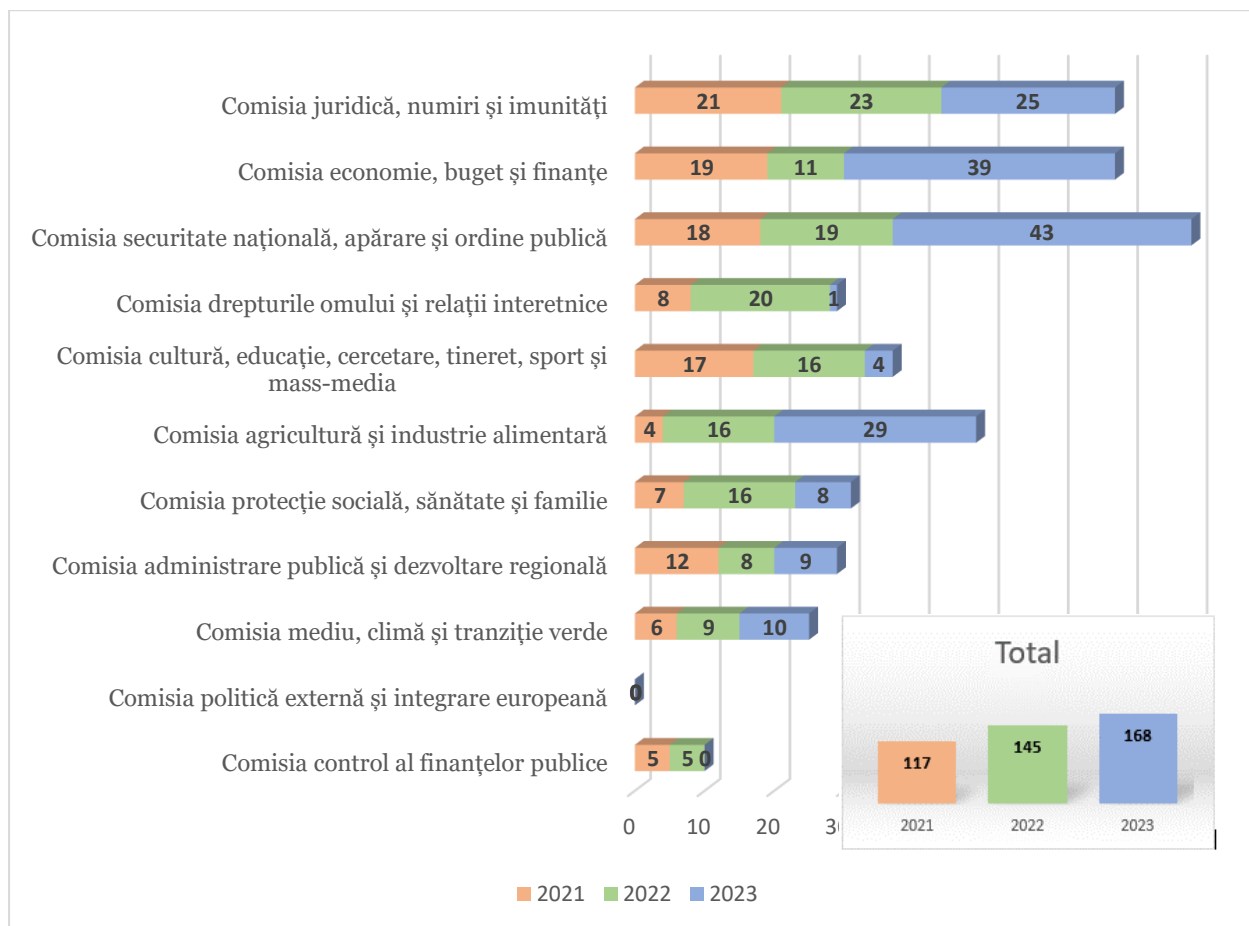
Consultarea părților interesate este realizată prin recepționarea și examinarea opiniilor și recomandărilor părților interesate asupra proiectelor de acte normative supuse consultării.

În anul de raportare, reprezentanții societății civile s-au manifestat activ, oferind expertiză în domeniul de competență pe marginea proiectelor de acte normative, astfel fiind înregistrate **168 de contribuții**. De menționat că se atestă o creștere semnificativă comparativ cu anii precedenți (2021 - 2022), când s-au înregistrat 117 de contribuții în anul 2021 și 145 de contribuții în 2022 (figura nr. 5).

¹¹

<https://www.parlament.md/TRANSPAREN%C8%9ADECIZIONAL%C4%82/Organiza%C5%A3IIASOCIET%C4%83%C5%A3IICIVILE/tabid/60/ContentId/29/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

Figura nr.5. Dinamica contribuțiilor recepționate pe acte legislative de la OSC pentru anii 2021 – 2023

În perioada de referință, cele mai multe contribuții au fost recepționate de către *Comisia securitate națională, apărare și ordine publică (43)*, *Comisia economie, buget și finanțe (39)*, *Comisia agricultură și industrie alimentară (29)* și *Comisia juridică, numiri și imunități (25)* (tabelul nr. 5).

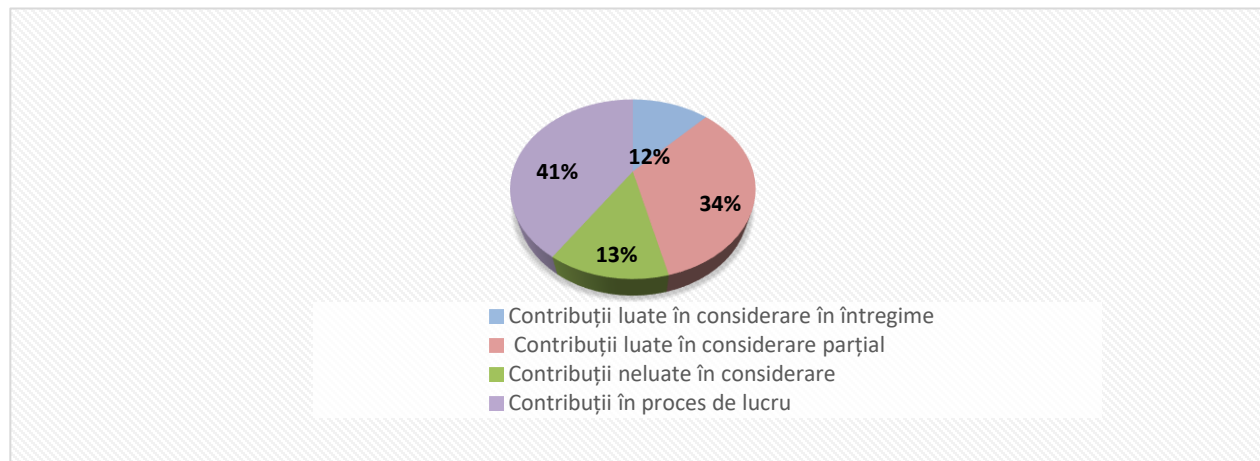
Tabelul nr. 5

Numărul contribuțiilor pe acte normative recepționate de către comisiile permanente în anul 2023

Comisia permanentă	Contribuții luate în considerare în întregime	Contribuții luate în considerare parțial	Contribuții neluate în considerare	Contribuții în proces de lucru	TOTAL
Comisia juridică, numiri și imunități	-	3	4	18	25
Comisia economie, buget și finanțe	3	22	13	1	39
Comisia securitate națională, apărare și ordine publică	2	15	2	24	43
Comisia drepturile omului și relații interetnice	1	-	-	-	1
Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	2	-	-	2	4
Comisia agricultură și industrie alimentară	2	5	-	22	29
Comisia protecție socială, sănătate și familie	4	2	2	-	8
Comisia administrație publică și dezvoltare regională	5	2	2	-	9
Comisia mediu, climă și tranziție verde		8	1	1	10
Comisia politică externă și integrare europeană	-	-	-	-	-
Comisia control al finanțelor publice	-	-	-	-	-
TOTAL	19	57	24	68	168

Din volumul total al contribuțiilor OSC pe acte normative pentru anul 2023, **46% de contribuții au fost acceptate în întregime sau parțial** și, urmare a dezbaterilor și consultărilor publice, s-au regăsit în amendamentele proiectelor de lege, **41% sunt în proces de examinare** în cadrul comisiilor permanente, iar restul contribuțiilor nu s-au regăsit în proiectele de lege (*figura nr. 6*).

Figura nr.6. Ponderea contribuțiilor pe acte legislative (168 de contribuții OSC recepționate de comisiile permanente)

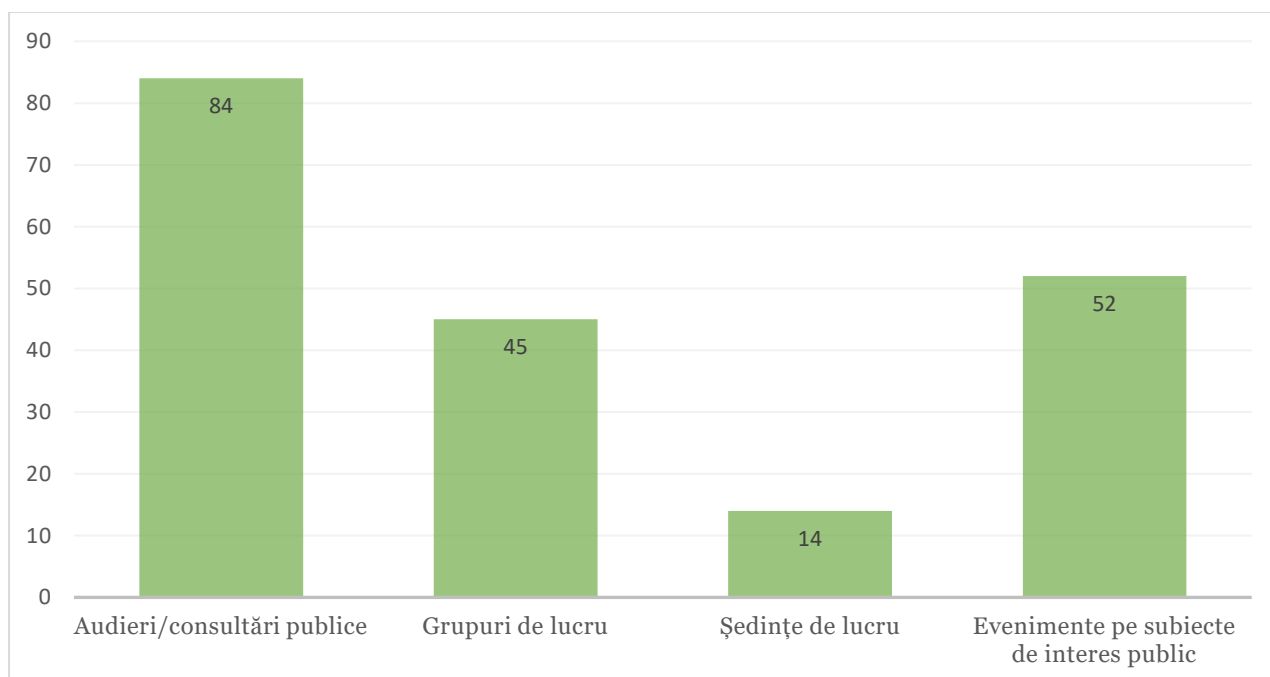
Indiferent de statutul acestor contribuții, comisiile permanente reiterează importanța implicării societății civile în administrarea proceselor publice. Parlamentul Republicii Moldova manifestă în continuare deschidere pentru facilitarea unui dialog constructiv în acest sens.

- *Participare activă*

Regulamentul Parlamentului, adoptat prin *Legea nr. 797/1996*, acordă comisiilor parlamentare permanente sesizate în fond putere discreționară în organizarea consultărilor, procedurilor de consultare a proiectelor de acte legislative. De asemenea, consultarea părților interesate asupra proiectelor de acte normative se efectuează în conformitate cu *Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional* și prin *Hotărârea Parlamentului nr. 149/2023 privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului*, care a înlocuit Concepția privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 373/2005, conform căreia comisiile asigură accesul societății civile la ședințele de lucru și audierile publice organizate de acestea.

Astfel, în anul 2023 au avut loc **195 de evenimente** organizate la nivelul comisiilor permanente cu participarea reprezentanților societății civile, dintre care 84 audieri/consultări publice inițiate de către comisiile permanente și deputați; 45 grupuri de lucru; 14 ședințe de lucru, precum și peste 52 de evenimente pe subiecte de interes public (mese rotunde, conferințe, ateliere de lucru) cu participarea membrilor comisiilor permanente și secretariatelor acestora (*figura nr. 7*).

Figura nr.7. Evenimente cu participarea reprezentanților OSC organizate de comisiile parlamentare permanente

În conformitate cu cadrul legal privind transparența în procesul decizional, Parlamentul implementează diferite mecanisme de colaborare cu sectorul asociativ și de consultare a proiectelor de acte normative.

Odată cu aprobarea Hotărârii Parlamentului nr. 149/2023, au fost relansate unele mecanisme de cooperare cu sectorul asociativ. Astfel, în data de 16 iunie 2023, a fost organizată *Conferința anuală "Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă"*, în cadrul căreia au participat peste 130 de invitați (deputați, miniștri, ambasadori, parteneri de dezvoltare și reprezentanți ai societății civile). Conferința a avut drept scop evaluarea gradului de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, identificarea lacunelor existente și trasarea noilor priorități de dezvoltare în acest sens.

De asemenea, în scopul implementării prevederilor Hotărârii Parlamentului nr. 149/2023, a fost aprobată Hotărârea Biroului permanent nr. 35/2023 privind Regulamentul - cadru de organizare și funcționare a consiliilor de experți pe lângă comisiile permanente ale Parlamentului. Scopul acestei hotărâri este de a asigura condiții necesare pentru a dinamiza dialogul și participarea civică a părților interesate în procesul decizional. Consiliile de experți sunt create ca entități consultative, formate din reprezentanți ai societății civile, mediului academic și altor părți interesate, care contribuie la îmbunătățirea cadrului legal național prin elaborarea de expertize și analize din domeniul de competență. Contribuțiile consiliilor de experți au statut de recomandare.

2.2. Bilanțul cooperării comisiilor permanente cu părțile interesate

Comisia juridică, numiri și imunități

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Uniunea Administratorilor Autorizați din Moldova, Uniunea Avocaților din Republica Moldova; Asociația Obștească "Institutul pentru Apărarea drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului"; Asociația Patronală "Camera de Comerț Americană din Moldova"; Asociația pentru Siguranță Urbană și mediere din Moldova; Coaliția Națională "Viața fără violență"; Coaliția pentru Incluziune și Nediscriminare (CIN) și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD); Asociația Obștească "Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției"; Centrul de Resurse Juridice din Moldova; Asociația Presei Electronice (APEL); Centrul pentru Jurnalism Independent; Centrul de Antreprenoriat și Politici Economice (CAPE); Asociația Promo-LEX; Asociația Sindicală Teritorială Cahul; A.O. Asociația Femeilor de Afaceri "Femida"; Asociația Obștească "Centrul de Drept Privat și Promovarea Reformelor în Justiție".</i></p>	<p>25 contribuții OSC recepționate</p>	<p>15 evenimente cu participarea OSC</p>
---	---	---

Comisia economie, buget și finanțe

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Asociația Română de Fintech, Fundația Startup Moldova; Orange Moldova; EBA Moldova; CNSM; FIA; AmCham; Loteria Națională a Moldovei; AO „Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției” CAPC; Compania de Asigurări „Donaris Vienna Insurance Group” SA; Biroul Național al Asiguratorilor de Autovehicule (BNAA); Asociația Businessului European; Anatolie Zolotcov; Uniunea Transportatorilor și Drumarilor; Asociația Patronală a Operatorilor de Transport Auto; Congresul Autorităților Locale din Moldova; ÎCS „Premier Energy SRL”; „ML Energy-group” SRL; ÎCS „Premier Energy Distribution” SRL; Ion EFROS, Energy Consultant WBG; ANRE; Patronatul din Industria Prelucrătoare de Carne; SRL „Global VDN Energetic”; SA „CET-Nord”; Asociația MOLDOVA FRUCT; Qair; AO „Asociația Producătorilor de Energie Electrică Eoliană și Fotovoltaică din Republica Moldova”; „Natural Gaz D.C.” SRL; Rotalin GAZ SRL.</i></p>	<p>39 contribuții OSC recepționate</p>	<p>22 evenimente cu participarea OSC</p>
--	---	---

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>AmCham Moldova; Partidul Schimbării; Centrul de Analiză și prevenire a Corupției; Uniunea Avocaților; ACAP RM; Camera de Comerț Americană din Moldova; Moldovan Association of ICT Companies; Asociația pentru protecția vieții private; Uniunea Națională a executorilor Judecătorești; Asociația Obștească "Centrul de Analiză și Prevenirea Corupției" CAPC; Centrul de Resurse Juridice din Moldova; Asociația Promo-LEX; Centrul de Instruire și Consultanță Organizațională; Asociația EcoContact; Asociația Bancilor din Moldova; European Business Association Moldova; Comisia Europeană pentru Democrație prin drept (Comisia de la Veneția); Avocatul Poporului; Asociația pentru protecția vieții private; Centrul de la Geneva pentru Guvernarea Sectorului de Securitate (DCAF); Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; A.O. "Moldius"; Amnesty International Moldova; Asociația Investitorilor Străini (FIA Moldova); Centrul de Resurse Juridice din Moldova CRJM; MAIB; Asociația pentru Siguranță Urbană și Mediere din Moldova; Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru refugiați (ICNUR); Oficiul Avocatului Poporului; Avocatul Poporului OMBUDSMAN; Centrul pentru Jurnalism Independent; Asociația Bancilor din Moldova; Asociația Patronală „Camera de Comerț Americană din Moldova”; Asociația Businessului European (EBA Moldova); Camera Notarială din Republica Moldova; Uniunea Națională a executorilor Judecătorești; AJAM; Experți GIZ; Centrul CONTACT; Asociația Națională a Companiilor din Domeniul TIC (ATIC); Uniunea Avocaților din Moldova.</i></p>	<p>43 contribuții OSC recepționate</p>	<p>10 evenimente cu participarea OSC</p>
---	---	---

Comisia protecție socială, sănătate și familie

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Grupul Contabil News; AO "Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare"; "Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova; Confederația Națională a Patronatelor din RM; UN Women; Asociația Businessului European; "AmCham Moldova"; AO Centrul PAS; UNFPA; OMS; Asociația Investitorilor din România în Republica Moldova; Uniunea Avocaților din RM; UNICEF; AO „Uniunea Cernobil din Moldova”.</i></p>	<p>8 contribuții OSC recepționate</p>	<p>64 evenimente cu participarea OSC</p>
--	--	---

Comisia agricultură și industrie alimentară

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Asociația Obștească "Forța Fermierilor"; Asociația Prestatorilor de Fructe și Legume "Speranța-CON"; Asociația Națională a producătorilor și procesatorilor de lapte și produse lactate; Agenția Informațională de Stat "Moldpresa"; A.O. "Asociația Presei Independente"; Asociația "Forța fermierilor"; Combinatul de Vinuri de Calitate "Mileștii Mici"; Institutul Științifico-Practic de Horticultură și Tehnologii Alimentare; Asociația Obștească „Pentru protecția Animalelor și a Naturii „Save Us”; Grup de cetățeni: Carina Semionov, Iana Verber, Rita Arap, Leonid Ogariov, Eduard Volcov, Ghenadie Cernei, Liubovi Sohireva, Maria Reazanova, Vasile Bunciuc, Olga Antonova, Iulia Bordeniuc, Diana Iurna, Dmitri Uzun, Ecaterina Pashal, Galina Gîrleanu, Vitalie Voznoi; Societatea Umană Anastasia Cozlovschi; „Societatea Umană” Chișinău, „Save Us” Bălți, „Help animals” Bălți, „Soul for Soul” Comrat, „Scoopy Doo” Cahul, „Iubitori de animale” Nisporeni.</i></p>	<p>29 contribuții OSC recepționate</p>	<p>13 evenimente cu participarea OSC</p>
---	---	---

Comisia administrație publică și dezvoltare regională

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Institutul de științe Administrative din Moldova; Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM); Coaliția pentru incluziune și nediscriminare; Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare; A.O. "Primăria mea".</i></p>	<p>9 contribuții OSC recepționate</p>	<p>10 eveniment cu participarea OSC</p>
---	--	--

Comisia de mediu, climă și tranziție verde

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Platforma Națională a Forumului Societății Civile din parteneriatul Estic; Asociația Producătorilor și importatorilor de Ambalaje din Moldova; Asociația specializată a sectorului vitivinicol; Asociația Națională a Producătorilor de Lapte și Produse Lactate "Lapte"; Asociația Producătorilor și Importatorilor de Ambalaje și Mărfuri din Republica Moldova "APIAMA"; Asociația Businessului European "EBA"; Fundația "ECO-SAVE"; ICS Danube Logistics SRL; AmCham Moldova; Oficiul Național al Viei și Vinului; Fundația "Eco-Save"; Asociația Procesatorilor de Fructe și Legume "Speranța-Con"; AO Reciclare; SA Metalferos; Asociația Businessului European.</i></p>	<p>10 contribuții OSC recepționate</p>	<p>5 evenimente cu participarea OSC</p>
---	---	--

Comisia drepturile omului și relații interetnice

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative: <i>Biserica Ortodoxă.</i></p>	<p>1 contribuții OSC recepționate</p>	<p>23 evenimente cu participarea OSC</p>
--	--	---

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative: <i>AO "Părinți Solidari"; Centrul Parteneriat pentru Dezvoltate; AO Institutul de Creație Legislativă „LEX SCRIPTA”; Centrul de Politici și Reforme.</i></p>	<p>4 contribuții OSC recepționate</p>	<p>13 evenimente cu participarea OSC</p>
---	--	---

Comisia politică externă și integrare europeană

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Interacțiunea dintre Comisia politică externă și integrare europeană a Parlamentului cu organizațiile societății civile din domeniul politicii externe nu are un caracter sistemic, dar se realizează în măsura interesului manifestat în procesul examinării unor proiecte de legi mai complexe și în cadrul audierilor în Comisie a reprezentanților Guvernului. În acest sens, Comisia examinează și monitorizează cu atenție pozițiile și propunerile societății civile în raport cu unele subiecte examinate în ședințe, cât și rapoartele alternative ale acestora cu privire la implementarea Acordului de Asociere RM – UE.</i></p> <p><i>Totodată, Comisia reiterează deschiderea față de o cooperare transparentă cu reprezentanții societății civile prin promovarea unui mecanism eficient de comunicare și cooperare care poate contribui esențial la eficientizarea procesului legislativ.</i></p>	<p>- contribuții OSC recepționate</p>	<p>12 evenimente cu participarea OSC</p>
---	---	---

Comisia control al finanțelor publice

<p>OSC care au oferit contribuții în procesul de elaborare a proiectelor de acte normative:</p> <p><i>Pe parcursul anului 2023, Comisia nu a recepționat careva propuneri sub formă de contribuții din partea societății civile în privința proiectelor de lege examinate și propuse Plenului Parlamentului spre adoptare.</i></p>	<p>- contribuții OSC recepționate</p>	<p>8 evenimente cu participarea OSC</p>
---	---	--

III. EXERCITAREA FUNCȚIEI DE CONTROL PARLAMENTAR

3.1. Bilanțul activităților întreprinse în exercitarea funcției de control parlamentar¹²

Parlamentul exercită funcția de control parlamentar asupra implementării și executării legilor de către autoritățile statale. În scopul realizării eficiente a funcției de control parlamentar, Parlamentul prin intermediul Secretariatului Parlamentului efectuează:

- sistematizarea, evidența și controlul moțiunilor, întrebărilor, interpelărilor și răspunsurilor la acestea;
- organizarea audierilor parlamentare desfășurate în cadrul ședințelor Parlamentului;
- monitorizarea controlului asupra executării dispozițiilor din actele normative adoptate;
- evidența rapoartelor organelor centrale de specialitate ale administrației publice și ale organelor formate de Parlament și asigurarea plasării lor pe pagina web oficială;
- evidența și monitorizarea prezentării rapoartelor comisiilor de anchetă, ale comisiilor speciale și ale grupurilor de lucru formate prin hotărâri de Parlament.

În anul 2023 au fost adresate 4 întrebări și au fost luate în evidență 4 întrebări adresate de deputați în cadrul *Orei întrebărilor*, au fost întocmite și remise către autoritățile administrației publice vizate 4 adrese, ulterior au fost recepționate și transmise deputaților 2 răspunsuri la întrebări, au fost întocmite 2 note informative cu privire la prezentarea răspunsurilor la întrebările adresate de deputați (*tabelul nr. 6*).

Tabelul nr. 6

Numărul întrebărilor și interpelărilor adresate de către deputați luate în evidență

TOTAL întreb.	Numărul răspunsurilor primite la întrebări					TOTAL interp.	Numărul răspunsurilor primite la interpelări				
	Primate				restante		primate				restante
	în scris	în plen	în plen și în scris	TOTAL răspuns.			în scris	în plen	în plen și în scris	TOTAL răspuns	
4	2	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-

¹²

<https://www.parlament.md/SecretariatulParlamentului/RapoartedeactivitateDezvoltarestrategie%c4%83/Rapoartedeactivitate/tabid/211/ContentId/10503/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

În perioada de referință au fost recepționate **48 de rapoarte**¹³, dintre care **13 rapoarte** au fost examinate la ședințele în plen ale Parlamentului, fiind adoptate **10 hotărâri de Parlament**, iar **18 rapoarte** au fost examinate în comisiile permanente (*tabelul nr. 7*).

Tabelul nr. 7

Număr de rapoarte ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice și ale celor formate de Parlament luate în evidență și dezbătute în comisii/plen

Numărul rapoartelor prezentate Parlamentului	Numărul rapoartelor care se prezintă în plenul Parlamentului	Numărul rapoartelor care au fost examinate în plenul Parlamentului	Numărul rapoartelor examinate în comisiile permanente
48	19	13	18

În perioada vizată au fost organizate și desfășurate **3 audieri parlamentare** și a fost luată în evidență o **moțiune de cenzură**, care a fost admisă în procedura legislativă și a fost organizată dezbaterile acesteia în cadrul ședinței în plen a Parlamentului.

A fost luată în evidență o comisie specială (alegerea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului), constituită în anul 2023, și monitorizată executarea Hotărârii nr. 200/2022 cu privire la Raportul Comisiei de anchetă a Parlamentului Republicii Moldova privind modul de exploatare a substanțelor minerale utile și determinarea impactului asupra mediului.

3.2. Rapoarte ex-post privind implementarea actelor normative

În scopul consolidării funcției de evaluare ex-post privind implementarea actelor normative, în temeiul art. 111 din Regulamentul Parlamentului, a fost elaborat și aprobat *Planul de evaluare ex-post pentru anul 2023* (aprobat prin Hotărârea Biroului permanent nr. 23/2022), care a fost publicat pe pagina web oficială a Parlamentului.

Evaluarea ex-post de impact ține de eficiența actului normativ și verifică dacă, prin aplicarea acestuia, a fost atins scopul trasat. Conform anexei nr. 1 a Planului de evaluare ex-post a actelor normative, au fost identificate *17 acte normative* pasibile pentru evaluarea ex-post de impact, *2 fiind supuse evaluării*.

Referitor la *evaluarea ex-post juridică*, a fost asigurată realizarea funcției de evaluare a implementării legilor prin elaborarea a 19 rapoarte ex-post juridice privind implementarea actelor normative.¹⁴

¹³

<https://www.parlament.md/Controlparlamentar/Rapoartealeinstitu%C8%9Biilordestat/tabid/202/language/ro-RO/Default.aspx>

¹⁴

<https://www.parlament.md/Controlparlamentar/Evaluareaexpostjuridic%C4%83aactelor normative/tabid/289/language/ro-RO/Default.aspx>

IV. DESCHIDERE PARLAMENTARĂ

4.1. Activități de comunicare și informare¹⁵

Activitățile de comunicare desfășurate pe parcursul anului 2023 au avut drept scop să apropie instituția parlamentară de oameni, să confere o deschidere mai largă a Parlamentului față de diferite categorii de public, să sporească incluziunea și transparența, să inspire încredere în instituție și să convingă oamenii să se implice mai activ în procesul decizional. Eforturile de a spori vizibilitatea instituției parlamentare au fost transpuse într-un șir de activități de comunicare, care au avut drept scop informarea și educarea opiniei publice.

În anul 2023 au fost diversificate activitățile de comunicare prin implicarea unui număr mai mare de cetățeni în programul de acțiuni desfășurate, cu antrenarea diferitor instituții publice, agenți economici și reprezentanți ai partenerilor de dezvoltare. Vizitele de informare la Parlament s-au bucurat de un interes crescut. Parlamentul a înregistrat o cifră record de vizitatori, fiind desfășurate **359 de vizite**, în cadrul cărora **10088 de persoane** au vizitat instituția. Mai mult de jumătate dintre vizitatorii veniți la Parlament (58,5%) au fost din raioanele țării, iar 31,5% – din municipiul Chișinău. Totodată, circa 10% dintre vizitatori au fost turiști din 16 țări, printre care SUA, România, Republica Federală Germania, Italia, Austria, Confederația Elvețiană, Norvegia, Danemarca, Regatul Țărilor de Jos, Israel, Mongolia, Mexic.

Pe parcursul anului 2023 au fost organizate **85 de evenimente publice**, cu scopul de a sensibiliza opinia publică, a implica publicul în diverse activități, a apropia instituția parlamentară de oameni și a o face mai deschisă. Parteneriatele cu diverse instituții publice și private, cu organizații internaționale și organizații ale societății civile au permis extinderea activităților de comunicare, mobilizarea mai multor resurse pentru a implica un public mai larg.

Printre activitățile de comunicare și informare desfășurate pe parcursul anului trecut s-au regăsit o serie de evenimente focusate pe implicarea activă a cetățenilor în procesul decizional și consolidarea democrației participative. Este vorba de o serie de activități de incluziune socială, de susținere a diferitor grupuri vulnerabile din societate, de integrare a refugiaților ucraineni, de susținere a copiilor și tinerilor talentați, de popularizare a datelor și evenimentelor importante din istoria Republicii Moldova, de încurajare a oamenilor de

¹⁵

<https://www.parlament.md/SecretariatulParlamentului/RapoartedeactivitateDezvoltarestrategie%c4%83/Rapoartedeactivitate/tabid/211/ContentId/8593/Page/0/language/ro-RO/Default.aspx>

cultură, de informare despre parcursul european al țării noastre, de deschidere parlamentară (figura nr. 8).

Figura nr.8. Activități de comunicare

Printre cele mai importante activități de comunicare și informare se regăsesc următoarele:

Ziua Ușilor Deschise; Săptămâna deschiderii parlamentare; Expoziții și târguri cu vânzare; Ateliere de discuții și lecții publice, cu implicarea deputaților și a vizitatorilor, organizate în contextul diferitor evenimente; Activități destinate copiilor și tinerilor; Activități de comunicare, sensibilizare și susținere a refugiaților din Ucraina; Buletinul lunar al Parlamentului.

Pe parcursul anului 2023 a organizat 32 de evenimente (sesiuni de informare, ateliere de discuții, alte activități de comunicare), în 8 localități, la care au participat circa 771 de persoane și au fost implicați 6 parlamentari. Deputații au participat la evenimentele publice organizate de OTIP Comrat și au primit în audiență cetățenii din zona de competență a Oficiului teritorial de informare.

Secretariatul Parlamentului a oferit asistență în procesul de comunicare și de informare a opiniei publice privind activitatea parlamentară și procesul legislativ, a gestionat relațiile de comunicare dintre Parlament și instituțiile mass-media, a asigurat promovarea imaginii instituționale a Parlamentului. În anul 2023, numărul comunicatelor de presă a crescut cu 14%. Au fost elaborate, difuzate și publicate 1767 de comunicate de presă despre activitatea Parlamentului, 794 de anunțuri de presă (agenda parlamentară, anunțuri despre organizarea audierilor, a consultărilor, a dezbaterilor publice, precum și a conferințelor, a briefingurilor, a declarațiilor de presă și a altor evenimente desfășurate la Parlament).

Se conturează o dinamică pozitivă a accesării rețelelor sociale ale Parlamentului. La finalul anului 2023 numărul total al vizitatorilor unici și al abonaților pe conturile oficiale ale Parlamentului de pe rețelele sociale era de 178813, fiind în creștere continuă. Numărul total al vizitatorilor unici și al abonaților pe conturile oficiale ale Parlamentului de pe rețelele sociale a crescut cu 10,5%, comparativ cu anul 2022. Cea mai populară rețea socială rămâne

a fi Facebook, iar cea mai mare creștere a numărului de urmăritori înregistrează rețelele X (+30%) și Flickr (+24%).

Dintre rețelele de socializare, de cea mai mare popularitate se bucură pagina de Facebook a Parlamentului, de pe care se informează aproape 60% dintre respondenți. Peste 35% dintre jurnaliști au menționat că urmăresc canalul de YouTube al Parlamentului, iar aproape 30% – canalul oficial de Telegram al instituției. Totodată, printre sugestiile enunțate au fost permiterea accesului fotografiilor și cameramanilor în mai multe locuri din sala plenară, realizarea unei sinteze video a ședinței plenare, elaborarea mai multor materiale video etc.

4.2. Program de stagii

Programul de stagii oferă stagiarii oportunitatea aprofundării cunoștințelor teoretice, formării competențelor profesionale și dezvoltării abilităților practice, precum și oportunitatea implicării directe în activitatea autorității legislative și conlucrării cu angajații din subdiviziunile Secretariatului în vederea aplicării cunoștințelor, conform specializării obținute în diverse domenii: economie, drept, administrare publică, relații internaționale etc.

În vederea organizării și documentării programelor de stagii, în primul semestru al anului 2023, pe perioada sesiunii ordinare a Parlamentului, a fost inițiat și organizat Programul de stagii în Parlament, conform prevederilor Hotărârii Biroului permanent al Parlamentului nr. 23/2013. Astfel, au fost identificate *20 locuri de desfășurare a stagiilor* în cadrul Secretariatului.

Pentru participare la program au fost depuse 4 dosare, iar ulterior examinării acestora sub aspectul eligibilității, au fost admiși 3 stagiari. La finalizarea programului, în baza raportului de evaluare a rezultatelor și a calificativului de evaluare acordat, au fost înmânate 3 certificate de participare.

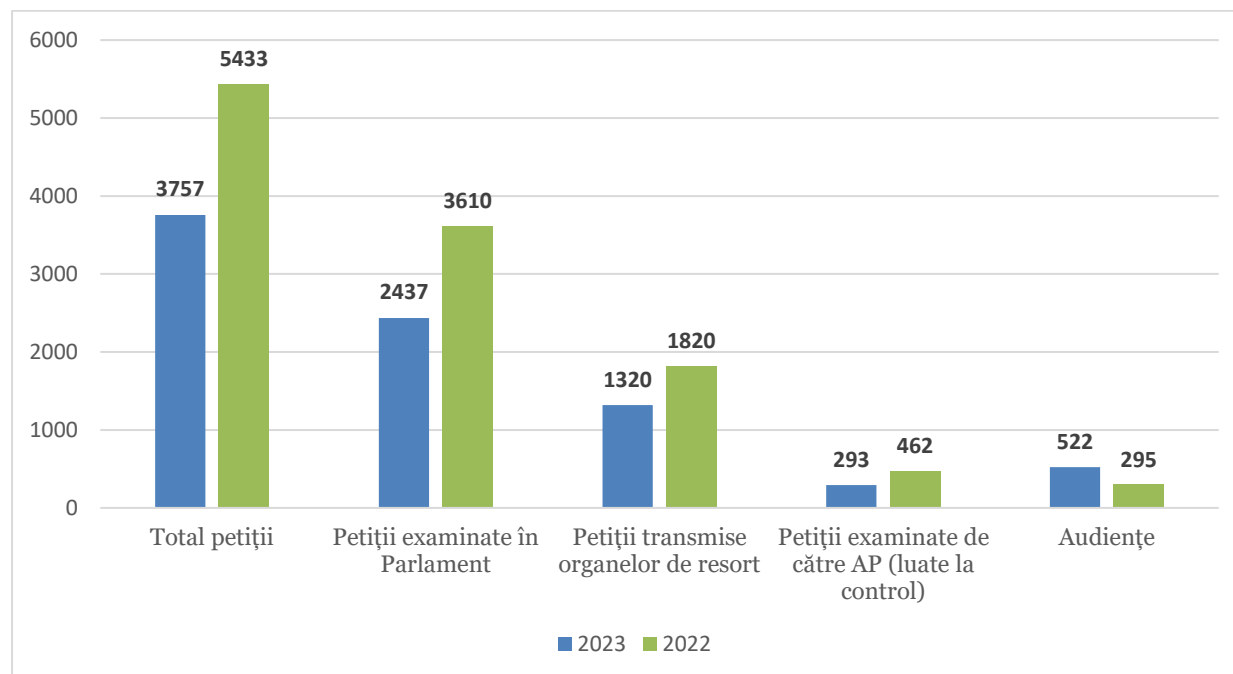
În semestrul II al anului 2023 a fost inițiat și desfășurat concursul pentru selectarea candidaților la **stagiile plătite** în serviciul public, conform prevederilor Regulamentului cu privire la organizarea și desfășurarea stagiilor plătite în serviciul public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 532/2023. Astfel, au fost depuse 31 dosare, iar urmare desfășurării concursului de selectare au fost admiși 4 stagiari pentru locurile identificate în cadrul Secretariatului Parlamentului.

De asemenea, în cadrul Secretariatului Parlamentului au fost organizate și desfășurate stagii de practică. Pe parcursul anului 2023 au fost organizate/coordonate și documentate **17 stagii de practică**, realizate de studenți ca parte integrantă a procesului educațional în scopul aprofundării cunoștințelor teoretice acumulate pe parcursul anilor de studii și formării competențelor stabilite de Cadrul Național al Calificărilor din Republica Moldova.

4.3. Petiții și audiențe¹⁶

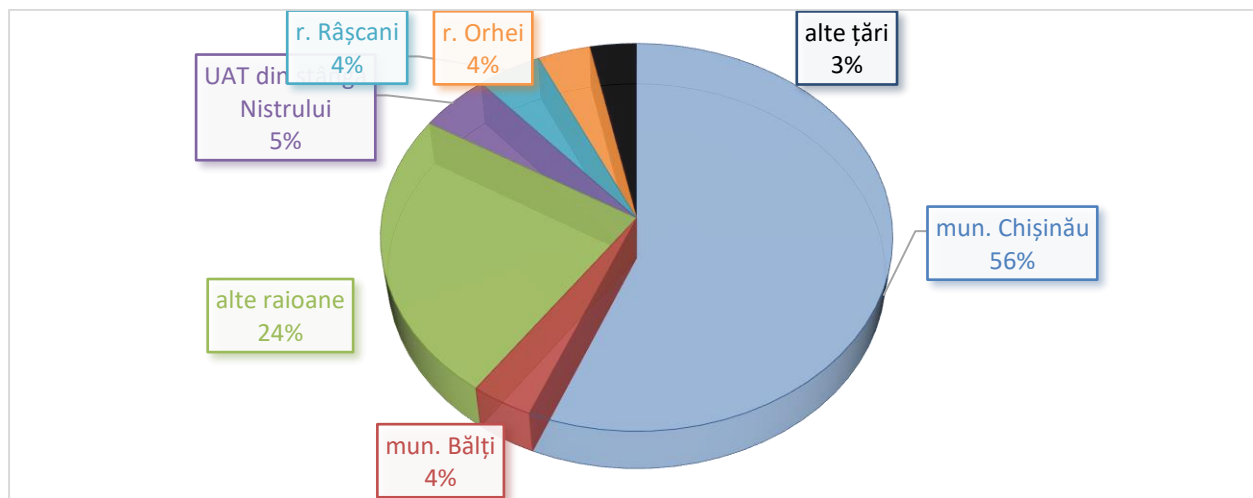
Pentru asigurarea realizării dreptului constituțional al cetățenilor la petiționare, Secretariatul Parlamentului a oferit cetățenilor suport în procesul de petiționare, de acordare a audiențelor și a consultațelor.

Figura nr.9. Distribuirea petițiilor după modul de examinare și soluționare a acestora în anul 2023, comparativ cu anul 2022

Cele mai multe petiții și adresări verbale au parvenit din municipiul Chișinău – 2113 (56%), după care urmează UAT din stânga Nistrului – 186 (5%), raionul Râșcani – 168 (4,5 %), raionul Orhei – 137 (3,6%), municipiul Bălți –135 (3,59%) (*figura nr.10*).

¹⁶ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=RqqNwD%2fOdSc%3d&tabid=211&language=ro-RO>

Figura nr.10. Repartizarea teritorială a petițiilor parvenite în anul 2023

Analiza datelor statistice din ultimii ani privind petițiile adresate conducerii Parlamentului denotă un număr relativ constant de adresări, tematicile celor mai multe dintre ele rămânând aceleași (tabelul nr. 8).

Tabelul nr. 8

Distribuirea numărului de petiții în funcție de problemele abordate în anul 2023, comparativ cu anul 2022

Chestiuni	Anul	
	2022	2023
asigurarea legislației	3642	2413
activitatea legislativului	1103	1067
protecția socială	547	409
activitatea administrației publice centrale și locale	362	302
activitatea de muncă	326	137
financiare	161	142
gospodăria fondului de locuințe	133	123
ocrotirea sănătății	117	77
gospodăria comunală	112	87
însușirea și educația	106	126
agricultura și industria alimentară	93	62
exploatarea drumurilor și transport	70	78
comerțul	53	24
cetățenia Republicii Moldova	18	12
diverse	748	668

4.4. Pagina web a legislativului¹⁷

Accesul la documentele oficiale ale Parlamentului are loc prin intermediul paginii oficiale – www.parlament.md, unde este expusă toată informația aferentă atât procesului legislativ (*proiectele de legi cu documentele adiționale acestora, informațiile despre ședințele comisiilor permanente, ale comisiilor de anchetă, despre ședințele plenare, consultările și audierile publice asupra unor proiecte de legi etc.*), cât și altor procese specifice instituției legislative (*achiziții publice, rapoarte relevante activității instituției*). De asemenea, pagina oficială reflectă informația despre conferințele de presă, evenimentele de informare și culturale, întâlnirile de rang înalt etc. Aceste evenimente sunt transmise în regim live pe canalele oficiale ale Parlamentului, pe platformele: *YouTube, Telegram, Twitter, Flickr* și altele.

---

¹⁷ <https://www.parlament.md/>

CONCLUZII

Raportul anual privind transparența în procesul decizional a fost elaborat în conformitate cu prevederile *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional* și în baza rapoartelor de activitate ale subdiviziunilor Secretariatului Parlamentului¹⁸ responsabile de asigurarea transparenței instituționale, precum și în baza datelor furnizate de către secretariatele comisiilor parlamentare permanente despre nivelul de participare la întrunirile consultative și implicarea societății civile în procesul de luare a deciziilor.

Urmare a analizei datelor prezentate, se constată că, comparativ cu anul precedent, numărul ședințelor plenare a fost în scădere, în schimb, a crescut durata de desfășurare a acestora. Totodată, în contextul obținerii de către Republica Moldova a statutului de țară candidată pentru aderarea la Uniunea Europeană și asigurării îndeplinirii condițiilor/cerințelor pentru deschiderea negocierilor pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, pe parcursul anului de raportare, a crescut în mod simțitor numărul actelor normative adoptate de Parlament în termen restrâns, dar și volumul, gradul de complexitate al acestora. Din numărul total de proiecte de legi introduse în procedură legislativă în Parlament, *43 proiecte de acte normative au avut ca scop armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene*. De menționat că în anul de referință a scăzut semnificativ numărul proiectelor înaintate în Parlament pentru a fi examinate în mod prioritar sau urgent.

Procesul legislativ trebuie să permită tuturor subiecților interesați să participe și să prezinte Parlamentului opinii proprii și bine argumentate pe marginea proiectelor de acte normative care îi interesează sau au tangență directă sau indirectă cu obiectul de reglementare a proiectului actului normativ. Or, normele adoptate de Parlament se răsfrâng asupra tuturor persoanelor fizice și juridice, cărora se adresează norma juridică. Respectarea strictă a cerințelor constituționale, a prevederilor Regulamentului Parlamentului, precum și a exigențelor Legii nr. 100/2017 în cadrul procedurii de examinare și includere în ordinea de zi a proiectelor de acte normative va asigura o creștere esențială a calității actelor legislative adoptate.

Parlamentul, fiind o instituție-cheie într-un sistem democratic de guvernare, are un rol esențial în consolidarea democrației și a bunei guvernări. O parte din acest proces implică promovarea în continuare a deschiderii și transparenței în ceea ce privește activitățile parlamentare, datele și documentele produse de instituție.

Prin urmare, Parlamentul și-a asumat principiul conform căruia, într-o societate democratică, societatea civilă deține dreptul de a face parte din procesul decizional și a

¹⁸ <https://www.parlament.md/LinkClick.aspx?fileticket=RqqNWd%2fOdSc%3d&tabid=211&language=ro-RO>

aprobat un șir de regulamente și legi care promovează o transparență și o implicare publică mai sporite. Acest principiu presupune că societatea civilă trebuie să fie capabilă să intervină cu recomandări și să consilieze instituțiile de stat.

În acest sens, în anul de referință, Parlamentul a adoptat Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, Hotărârea Parlamentului nr. 149/2023 privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului, precum și Hotărârea Biroului permanent privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a consiliilor de experți pe lângă comisiile permanente ale Parlamentului Republicii Moldova nr. 35/2023. Perfecționarea cadrului legal privind asigurarea transparenței procesului decizional a contribuit la eficientizarea procesului de cooperare și de implicare a societății civile în actul de legiferare. Dovada acestui fapt este numărul în creștere a contribuțiilor societății civile asupra proiectelor de legi supuse consultărilor publice.

Legislativul urmărește scopul de a consolida capacitatea de comunicare și de a contribui la organizarea unui proces sistemic și continuu de interacțiune cu părțile interesate. Întreaga instituție își direcționează eforturile pentru sporirea transparenței decizionale, apropierea de cetățeni, creșterea încrederii societății în actul guvernării.